

Varpas išeina kas mėnesis. Metinė prekė su parsiumtimu:
 Rusijoje (kuvertuose) 6 rubl.,
 Prusose 4 auks.,
 Amerikoje ir kitur 5 auks.

VARPAS

Appgarsnimai Varpė, ištisa eilutė smulkaus rašto, kaštuoja 60 fen. arba 30 kap.
 GAKO

literatūros, politikos ir mokslo mėnesinis laikraštis.

Pradedant naujus metus.

Istojas į naujus metus savo gyvenimo „Varpas“ ir toliaus žengs savo keliu. Užduotis mūsų ginti ir mokinti nuvargintus, paniekintus ir spaudžiamus Lietuvos žmones: aiskinti ir rodyti jiems tuos kelius ir ginklus, kuriais galima pagerinti savo buvį ir prirengti Lietuvai laimingesnę ateitį.

Tvėrtai tikėdami, kad virs kada nors laikas, kada Lietuva pati valdys savę išsilinosavus nuo svetimitaučių jungo, mes ypačiai atkreipsime akį ant to, idant lietuviai kiek įmanydami rupintusi patys apie savo reikalus, idant kur tik galėdami stengtusi nuo rusų valdžios išgauti sau naujas tiesas, aplaikyti ir praplatinti senas, idant nešiduotu ant kiekvieno žingsnio skriaustis visokiems prispaudejams.

Abelnai „Varpas“ rūpėsis apsvarstyti visą Lietuvos gyvenimą ir reikalus.

Lietuva priguli lietuviams ir jie privalo rūpintis apie savę!

Su tikėjimu, vilčia ir meile varykime ir toliaus savo darbą!

Dėkavodami širdingiausiai savo sądarbininkams: rašėjams, šelpėjams, skaitytojams ir platytojams mūsų laikraščių ir knygų — pasitikime ir šiais metais neapleisiant juos mūsų laikraščių.

Red.

Ruožai iš Lietuvos gyvenimo.

14 numare „Viln. Vėstn.“ perėjusių metų atrandame aprašymą apšvietimo Kauno gubernijoje, paimtą iš Pom. knyg. Kauno gubernijos 1895 metų. Laikraštis paduodamas skaitytojams mokytiniams visokiame mokyklose daro ypatingus patėmėjimus apie mokytinius Kauno dvasiškos seminarijos. „Ižymus dalykas, sako rašėjas, kad tarp 122 mokytinių 95 yra iš valsčionių kartos, ir jie visi prisigėrę fanatizmo ir neapykantos prieš viską rusiską. Didėi nesmagu ir liudna darosi girdint, kaip kunigai nešiojantie tikras lietuviškas pavardes trukdo mokslų žemutinėse mokyklose, nenorėdami išguldyti tikėjimo dalykus vaikams rusiškoje kalboje, tokiu budu išeina savitarpinis ginčas tarp kunigo ir mokinio ir delei tokios priežasties kunigas visai

nustoja lankyti mokyklą. O kas svarbiausia toki kunigai atranda užtarimą pas aukštesniają savo vyresnybę. . . . Šalyje šitų eilučių negaliu nepaminėti da straipsnį „apie lietuvišką kontrafakciją“ (Nov. Vremia 12 Balandžio 1895 m). Kuriame rašėjas pasakoja „Keislą bet apgailėtiną faktą“ apie atsiradimą lietuviškų knygų spaustu užrubežyje su parašu, ant pirmo puslapio kad jos atspaustos Vilniuje arba net Petropilije su daleidimu cenzuros. Toliaus apipasakodamas istoriją atsiradimo tokių knygų ir abelnai istoriją lietuviškos spaudos, sako: „Ne mūsų darbas perkratinti, ar tinka rusiškos raidės lietuviškiems raštams: tai darbas philologų ir demijos mokslų. katra ir lyg siam laikui vartoja lotyniškas raides spaudydama lietuviškas dainas, senovės padavimus ir tt. Mes norėtumem tiktai padaryti du patėmėjimu: 1) ar negeriaus butu del pačios vyresnybės daleisti spausti lietuviškas knygas Russijoje kad ir lotyniškomis raidėmis, bet po peržiūrai cenzuros, ne kaip dabar norom nenorom pripažinti tą liudną dalyką, kad lietuviška rašliava ne priklauso peržiūrėjimui jokios cenzuros, ir žinomu kaipo persekiojama ir svetimos kilties neigaivina savyje draugiškų jausmų link mūsų? 2) Ar mums naudinga iš ekonomiškos pusės žiurint, jeigu tiek mūsų pinigų eina užrubežį atspaudinimui knygų, be katrų vargei gali apseiti nuo 2 milijonų tauta? Aš čia paduodu tiktai mažą ištrauką iš to straipsnio, turėdams vylyti jį pilnai išverstą pamatyti „Varpė“. Man rūpėjo tiktai greta sustatyti liudnus atsiskaukimus dviejų rusiškų laikraščių apie nepasisekimą lygi siam laikui aprusinimo Lietuvos: vienas iš jų dejuoja, kad su lietuviškomis pavardėmis kunigai nenori išguldyti mokytiniam tikėjimo dalykus rusiškoje kalboje ir kaltina tame dalyke labiausiai aukštesnę dvasišką vyresnybę, antras matydamas daugybę knygų ir laikraščių lietuviškų išeinančių užrubežyje ir pripažindamas „apgailėtiną faktą“ platinimosi jų Lietuvoje pataria daleisti ir Russijoje spausti lietuviškas knygas po priežiūra cenzuros. Žinoma, kaip vienas teip ir kitas laikraštis ne priguli prie mūsų draugų, ir kaip lyg siam laikui, teip ir toliaus jų rašėjai laužys galvas, kaip

iš Lietuvių padaryti rusišką kepsnį. Štai tamė pačiame numare „Nov. Vremia“, kur užtartinas žodelis už lietuvišką spaudą yra korespondencija iš Kauno kokio ten rusiško neprauštasnukio taip skambanti: „Mažai daug patemijantis intelligentiškus rusiškus žmogus pagyvenęs apie septinėtų metų vakeriniame krašte (Kauno ir Vilniaus gubernijose) norom nenorom užtėmys, kas truksta dėl greitesnio aprusinimo šito krašto, kursai jau dėl to vien reikalingas, kad jį lenkiški politikai skaito per lenkišką. Vis kas rašoma įstatymuose ir vyresnybės prisakymuose, arba tampa ne tikrai išpildyta arba visai užtėlėta per politikuojančius valdininkus, kaip jie patys sako liberališkoje dvasioje, o istikrųjų paėmus lenkuojančius t. y. pritariančius lenkiškoms tendencijoms. Ir tokių lenkuojančių valdininkų dabar vėl atsirado daugybė visokiose sluoksniuose, labiausiai gi tarp teip adinamų „žemutinių laipsnių“ ne tikrai palicijos, bet ir kitokių valdžios skyrių. Šitie žemų laipsnių valdininkai“ (uriadninkai, felerialai, girių sargai, akcizninkai, visokių valdžios užvedimų raštininkai), susitikdami dažniausiai su lietuviškais sodiečiais, kaip labiausiai prieinama valdžia ir budami patys katalikais ir „ponais“ po kunigų turi didžiausią įtekmę ant Lietuvių (?) Kauno ir Vilniaus gubernijų įkvėpdami tautai prigulme jos prie lenkų, o teipo gi gaivindami joje lenkiškas simpatijas ir tendencijas. Toki valdininkai, katrų vyresnysis yra katalikas arba lenkuojantis fusas labiausei atviri savo išsireiškimuose. Tada nelaimė kiekvienam rusui prigulinčiam nuo tokio vyresniojo; jisai turi tylėti ir nė kuom neišsiduoti susirinkimuose, bijodamas apkalbėjimų, o per tai prisikabinimų ir persekiojimų nuo lenkuojančio vyresniojo.

Peterburgo valdžia darbojasi apie aprusinimą žemutinio sluoksnio valdininkų, bet ne visados jos užmanymai pasiekia savo mierį, nes aplinkraščiai apie tai visai nežinomi, arba visai jų nepildo, jeigu paskyrimas priguli nuo lenkuojančio vietinio valdininko. Matomas dalykas, kad mūsų „abrusitelei“ iš nusiminimo nebežino, ką kaltiti savo nepasisekimuose: tai lietuvius-kunigus, kuriuos, būk tai paremia aukštesnė dvasiška valdžia jų pasipriešimuose aprusinimui ganamųjų avelių, tai vėl tarp valdininkų dabar buk tai daug prijaunėčių lenkams, o žemesnioji karta jų buk visai neaprusinta. Koksai gali buti paturėjimas aukštesnės dvasiškos valdžios, kada kiekvienas žingsnis kunigo yra po arčiausei prižiurai administracijos ir palicijos?! Žinoma nė jokis: nusidėjo kiek kunigas prieš vyresnybę, tuojaus kiša jį pagul paliepiną administracijos klioštoriau, arba varo jį ta pati administracija

į tolimus kraštus Russijos kaipo politišką prasikaltėlį. Jeigu nežiurint ant visų kliučių atsiranda vis-gi toki „priešginei“, kurie budami tikrais lietuviiais ir matydami pragaištančią savo tautą, giną savo tantiečius nuo prapultiės kaip įmanydami, tai tamė kalta ne aukštesnė dvasiška vyresnybė, bet *dvasia amžiaus*, kuri prispiria kiekvieną išlaviną jautrų žmogų, ar jis butu kunigas, ar kitoks paduoti ranką savo nuvergtiems broliams ir traukti juos iš pragaišties! Kitą sykį net nepatinka lietuviškas judėjimas aukštai stovinčioms dvasiškomis ypatoms, kaip štai matyti iš faktų aprašytų 18 num. „Apžvalgos“ praėjusių metų, straipsnyje „Iš šalies žiurint“. Ten paduotas faktas uždraudimo lietuviškai šnekėti tarp savęs klierikams vienos lietuviškos seminarijos per perdėtinį jos *net laikė puilsio*. Paliepinas to „garsingo vyro“ skamba teip: „absolutnie zabraniam politevsku rozmaviac.“ Bet veltus tai darbas, nes lietuviško judėjimo toki perdėtiniai savo uždraudimais nesustabdys, ne garbę gi sav didelę tarp lietuvių padarys; o rusiška biurokratija *vaisins juos po senovei savo kumščiu ir botagu* užpuldama ant kunigijos savo „abrusiteliskuose“ laikraščiuose.

Tarp yvairių tipų mūsų „obrusitelių“ yra vienas vadinamas „kiauru maišu“ t. y. sandarbininkai obrusiteliskų laikraščių, nes jų norai niekadės nebus užganėdinti. Matydami užduotę savo laikraščių siundyme valdžios ant svetimų gaivalų viespatystės ir jausdami nepasisekimą savo obrusiteliskų užmanymų tarp Lietuvių, jie visas nelaimes verčia ant žemesniosios kartos valdininkų, kuri esanti visai ne aprusinta ir ant prijaunėčių lenkams aukštesnių valdininkų. Tokios nuomonės išreiškia vienas „kiauras maišas“ aukščiaus minėtoje korespondencijoje „Nov. Vrem.“. Mums iš šalies žiurint išrodo visai kitaip: stačiatikis ant stačiatikio sedi pradendant nuo valsčiaus raštininko; tikrai tarp felčerių da yra lietuviai, bet ir tuos žada pavaryti. Kauno vyresnybė ketina įsteigti felčerių mokyklą, kur priims tikrai stačiatikius gyvenančius Lietuvoje, nes tokie mokėdumi lietuviškai kalbėti palengvins darbą rusų daktarų, nesuprantančių vietinių gyventojų kalbos ir bus pionierais rusiškos medicinos tarp Lietuvių, tikinčių da į visokius burtus ir laikinčių didžiausiumi vaistu nuo visokių ligų užpiltu spiritu gyvatę, katrą vadina „Kauku.“ Teip mažai daug atsišaukia Prib. Kauno gubern. vied. apie projektą felčerių mokyklos Kaune. Tie nanji pionierai medicinos Lietuvoje, kur matotė žmones teip akli ir tikro gydymo nežinanti, *kada beveik kožname miestelyje gyvena po vieną, o kaip kur po du*

ir tris liuosai praktikuojančių daktarų (iš kur-gi tie žmonės galėtų pragyventi, jeigu neturėtų ligonių?!), ne tiek gydyti žmones (koksai-gi gali būti iš felčerio gydymo?) kiek gairinti rusišką dvasią tarp jų, nes tur but igijęs tą dvasią. Lietuviai nebereikalaut savo nacionališko „Kauko“ nuo visokių ligų ir bus sveiki ir druti ant amžių, amžinųjų! Juokai ima ir piktų ant širdies darosi, apmąstant; kokius da meginimus turės iškęsti tėvynė nuo mūsų geradėjų, kolaik išvys spindulį liuosybės. Žmonės sako: dabar beveik visi žemutiniai valdininkai nuo ūrėdninko, valsciaus raštinko ir mokytojaus stačiatikei, tur but greitai atsifūs mums ir vaitus stačiatikius. Bet kas iš to ieseitu? ar Lietuva apsirusintu greičiaus? kad jau lyg šiam laikui neapsirusino. Jeigu dabarykstieji valdininkai, turintieji dažniausius susinesimus su lietuviškais žmonėmis, pasirodė blogais obrusiteliais, tai ne dėl to, kad jie butu prisigėrę lenkiškos dvasios, bet tai kaltė „obrusitelių“ politikos, kuri remiasi ant *neapykantos svetimų gairių*. Paimsime kokį nors gryną rusą pastatytą tarp mūsų žmonių per kokį ūrėdninką, ar raštinką. Ką jis veikia? Jeigu yra koksai kvailys, tai iš pradžios dūksta, norėdamas parodyti savo stiprumą, reikalauja neispildomus daigtus ir tt.; žmonės pamėginę kartą kitą atsipirkti nuo tokio pasiutėlio, jeigu pasirodo, kad kiauras maisas, kur pataikę, ar gerai apveleja, kad amžinai atsizada siusti, arba tolei duoda skundus aukstesnei vyresnybei, nes mēdegos skundoms visados lyg valėi, kolaik neiskeitia tokį valdininką kitur. Kitas matydamas, kaip einasi smarkunams, jau iš pat pradžios eigiasi tylei, taikydamosi prie žmonių gyvenimo ir budo, ir tokiems valdininkams geriaus pasiveda. Neseniai man atsitiko girdėti nuo vieno lietuvių pasakojimo, kaip datyrę žandarai žiuri ant savo tarnystos.

Mano pažįstamas suvėjas kartu pažįstamam jam žandarui prie alaus buteliuko ant keturių akių pradėjo šnekėti apie visokius dalykus, tarp to ir apie lietuviškas knygas. Lietuvis jau gerai įkaitęs sako žandarui: „ar žinai tamista, kad ir aš skaitau lietuviškas knygas.“ — „Kas man darbo?“ atsiliepė žandaras, „kad skaitai skaityk, tiktai atvirai nelaikyk.“ — „Nu tai gal tamista manę dabar apskūsi pās savo vyresnybę, kad aš užlaikau lietuviškas knygas?“ tarė toliaus lietuvis. — „Ar aš jau toks kvailys, kad kiščian liežuvį, kur nereikia.“ — „Bet tamistos pareiga tą padaryti.“ — „Pareiga! kokiam velniui, trauksiu aš sav nelaimę ant galvos.“ — „Nu.“ — „O kaip-gi tamistai regėsi? Gerai: aš apskūsiu; jog tamista ir

nežiopsosi: žinau, paslėpsi ten savo slepiamas knygas, kad ir pats velnias nėra. Atvažiuosime kratyt, tamista ginšosi, kad nie žinai nieko nė kalbėjai su manimi apie tokius dalykus. Nieko neradus vyresnybė nepaglostys manęs už neteisų danešimą? o tamistą kokiam akim ant manęs žiūrėsi, apie tai nėra-ka daug ir šnekėti: pataikines kokiam užkambaryje su savo draugais da man šonkaulius išlaužysi! Koksai-gi mano gyvenimas butu tokiose islygose? Užtai-gi bala jų nemato visų jūsų knygų! *Skaitlykite sav, kad jums reiki, tiktai man nerodykite.*“*)

Tasai pasakojimas žandaro gražai parodo, kaip rusiški valdininkai turintieji dažniausius susinesimus su lietuvišais žiuri ant savo pareigų kaslink aprusinimo Lietuvos. Jeigu korespondentas „Nov. Vrem.“ kitajp mastauja, tai jis tą dato ar kaip neturintis reikalų su mūsų žmonėmis nežinantis gyvenimo arba iš ypatiskos neapykantos aukščiaus stovinių ir geriaus už ji aprupintų valdininkų. Idant pabaigti eilią „liudnų“ faktų dėl mūsų obrusitelių reikėtu da pašnekėti apie dabaryksčią stovį rusiškos žemvaldytės Lietuvoje ir jos „pia desideria“ ateityje, nes apie tą dalyką yra „izymus obrusiteliskas“ straipsnis naujai pasirodžiuseme laikraстыje „Zemlia“, bet, kad mano ruožai nepaliktu per daug ilgi, atidėsiu tą dalyką kitam kartui. *Nenuoramā.*

Apie Nemuno troptininkus.

8. Nr. „Varpo“ 1895 m. straipsnyje „*Mūsų reikalai*“ paminėta apie tai, kad mums reikalinga geriaus pažinti gyvenimą ir padėjimą mūsų darbininkų-beturčių. Apturėjęs keletą žinių apie buvimą vienos dalelės tųjų pavargėlių, noriu pasidalinti jomis su „Varpo“ skaitytojais. Kalbu apie darbininkus varančius ir taisančius ant Nemuno troptus. Iš angšto pasakau, kad žinios tos nepilnos, tik palystančios tą dalyką, gal nekurios ir netikros, bet geresnių neturiu po ranka ir nežinau, ar yra kur aprašyta.

Kiek yra troptininkų, sunku pasakyt. Žinia tiktai, kad didesnių troptų, einančių nuo „kranto“, t. y. perkrantų Nemuno pakrantėse nuo Kauno iki Seredžiui (tas visas plotas vadinasi „krantas“), — buna kasmet į 2000—3000. Skaitant ant kiekvieno tropto po 4 darbininkus (vartytojus) apturėtumė apie

*) Toki atvirus pasikalbėjimai su žandaru yra negeistini. Mums inteligentams reikia išaiškinti praktinesnems kaimiečiams, ypačiai užaimantiems agitacija, kad niekados nė prie sūklėlio toip atvirai su žandaru nekalbėtu. Po tokių pasikalbėjimų žandaras be abejonės turės ant tokio akį ir atėjus atsakančini valandai be abejonės padarys savo. Gyvatė visados gyvatė pasilieka. Red.

8000—12000 darbininkų. Bet daugumas tų žmonių padaro per plaukiamą laiką kokias 3—5 keliones. Per tai reikalinga aną skaičių dikčiai sumažinti, pasidarys tada tik koki 2000—1600 darbininkų; vietiniai žinunai pripažįsta, kad tiek troptininkų einančių nuo „kranto“ gali but.

Apart šitų varytojų troptų da yra ant to paties „kranto“ teip vadinami „konsortininkai“, kurie perkrauja atvarytus prie „kranto“ troptus į didesnius; šitie-gi jau eina tiesiog iki Gilijai, t. y. iki marių kanalui. Tokių „konsortininkų“ gali but į 400—500. Anie varytojai daugiausiai lietuviai, šitie-gi konsortininkai kuone vienį žydai.

Nuo Gardino atvaro sielius ir troptus daugiausiai baltgudžiai, yra ir žydų. Kiek nuo ten ateina troptininkų, da sunkiaus apskaityt, neg tuos, kurie nuo „kranto“ pradeda „varyt“. Tai tiktai tikra, kad baltgudžių arba „pinčiukų“ yra dang daugiaus, neg anųjų. Vienu ir kitų su konsortininkais gali pasidaryt ant viso Nemuno į kokią 10000 darbininkų.

Pinčiukai dabar jau keli metai varo troptus tik iki „krantui“, t. y. iki tai vietai, kur persikrauja troptai. Kitą-syk jie varydavo troptus ir toliaus į Prusus ir besivaržydami su vietiniais („kranto“ troptininkais) darbininkais numušdavo labai žemai uždarbį. Iš to kildavo nesutikimai ir peštynės tarp pinčiukų ir lietuvių. Ant galo pagalios lietuviams pasisekė apgalėti pinčiukus ir priversti juos nevažinot toliaus, kaip tik iki „krantui“.

Paminėtina vienog, kad terminologija troptininkų daugiausiai gudiška arba vokiska, lietuviškų terminų nedaug.

Kiekvienas troptas turi savą viršininką „gaspadorių“ (gaspodar — gudiškai), jisai po savo valdžia turi kelis darbininkus — „zodnikus“: ant kelių-gi troptų kartu einančių ir vienam valdytojui priklausančių yra da perdėtinis. Šitasai daugiausiai ant troptų tik retkarčiais kelianja, daugiausiai-gi važiuoja krantu arba garlaiviu, sustodamas kur-nekur savo troptus prižiūrėti; jisai kuone visados žydas, tarpu kitų dalykų, aprupina reikalus su valdžia.

Mokestis zodnikui apie 7 rub. už kelionę (iki Gilijai, marių kanalui Prusuose), apart to duodasi maistas ant 2 nedėlių ir reikalingi įtaisai (irkilai, virvagaliai, šiaudai pasiklot); pasibaigus kelionei įtaisai lieka troptininkui. Gaspadorius gauna dvigubai, iki 18 rub., ale jisai atsako už pristatymą viso tropto. Tokiu budu per plaukiamą laiką zodnikas gali užsidirbti arti 40 rub., gaspadorius-gi apie 60 iki 70 rub., jeigu padarytu 5—6 keliones.

Organizacijos ir vienybės tarpu troptininkų beveik nėra jokios; kiekviens samdosi ir de-

rasi su žydu kas sav; žinoma, kad dažnai žydėliai ir nnsuka be vienybės ésančius darbininkus, bet vis-gi ne perdaug, nes troptininkai, daugiausiai vis smarkus vyrai, moka žydams atmokét už nuskriaudimus, sumušdami situos kur pasigavę.

Paskutiniame laike ir tarpé troptininkų duodasi užtémtyt ženklai naujos dvasios-lietuviškumo. Pervaziuodami per Prusus, apsištodami Tilžėje įgyja tenai lietuviškų knygučių ir pradeda susiprasti kas ésa.

Nepažįdamas arčiaus troptininkų buvio ir padėjimo ne galiu vésjitis évainét rodas, kaip sumaudot tą elementą mus dalykamš ant naudos; tai vienuog galiu pasakyt, kad vertétu juosius į vienybę suvesti. Kaip duotusi tai padaryti, nieko tikro nežinau, bet geriausiai but pradét juos organizuot pasiremiant'ant jų medegiskų reikalų, t. y. parodyt jiems, kad susivienyjus jie galétu kožnas didesni uždarbį turét, nes datirtas daigtas, kad tai esti stipriausias ryšis tarp žmonių, ypač-gi tarp neapsviestų. *Idem velle, idem valle -- idest firma umicicilia.*

Per tai reikétu kad vietiniai troptininkų dalykų žinunai susirinktu žinias apie juosius, iš to galima but sutaisyt knygute ir įbruktį ją troptininkams: lai sav mokinasi savę pažint ir savo buvį pagerinti!

Da geriaus but, kad prie įtekmės knygos prisidétu gyvas žodis ir payeikslas, kad kas prakilnesnis paagituotu tarpu troptininkų, pamokidamas savo paveikslu ir žodžiu, kaip reikia jiems elgtis.

Kaip pasidarys tvirtas susivienyjimas, tada ir kitokios idėjos geresni taką ras tenai.

R. L.

Maniemsiems.

Jeigu andra ištikus verstų stulpą vieną
Iš tų, kurie prilaike jūsų namo sieną,
Namas negriūs — iš baimės jūs neišlakstykit,
Tik vieton ano stulpo tąją pačią dieną
Tuoį kitą statykit!

Jeigu žutų iš rankos priešio ar likimo
Viens tų, kur augin garbę, dvasią jūs kilimo,
Rinkit — tegul jūs širdis drąsums neatstoja,
Tiktai ką anas daré, vyrs pasišventimo,
Tegul kits kartoja!

Lietuva mano! priešui ant tavęs įnirtus,
Privalai hydra tapti ta, kuriai nukirtus
Galvą, tuoį kelios galvos vieton jos išdygsta!
Išliksi, tik į hydrą gyvumo pavirtus,
Nors priešius neslygsta!

Jau žvaigždė vilties žibėti nustoja.
— Viskas ant svieto man juoda!

Ar kas gražybės pakajū kloja,
Ar karėiū tulžį gert duoda.
Man vis tiek pat! Man vis tiek pat!

Ar aštriū dagių, — ar žaliū rutū
Jus man vaiviką nupjūt,
Man užmokesnis vienodas butu
Ar manę peiksit ar girsit!
Man vis tiek pat! Man vis tiek pat!

Ar aš gyvensiu ant augšto kalno,
Puikiausiam rume, silkuose;
Ar aš įieskosiu iš procios pelno,
Menkoj' gritelėj' varguose
Man vis tiek pat! Man vis tiek pat!

Jau širdij' mano kranjai sukepe,
Akis iš skausmo užmerkiau! . . .
Ir tiems, kur džiaugias, manę sutepe,
Nė sakau „ačiū“, nė keikiu.
Man vis tiek pat! Man vis tiek pat!

Kaip dėl lavono, jau man vis viena,
Ant žemės minkšta ar kieta;
Ar šimta metų — ar vieną dieną
Dar reiks gyventi ant svieta.
Man vis tiek pat! Man vis tiek pat!

Tas kurs numiręs, nė gird', nė mato,
Nė gailis svieta pūnikės;
Ar kas jam kryžių ant kapo stato,
Ar kas jį keikia užpykęs, —
Jam vis tiek pat! Jam vis tiek pat!
Jam vis tiek pat! Jam vis tiek pat!

Vainužis.

Gromatos iš svetur.

Šis-tas aple reikalus mūs ekonomiško gyvenimo.

Skaitlius iškelianjančių į svetimas šalis Lietuvių eina vis didyn ir didyn. Kelianja visoki ir dėl yvairių priežasčių, bet daugiausia neturtėliai laimės įieskodami. Traukia jie į Ameriką, traukia į artymesnius didelius miestus. Amerikoje mūs emigrantai paprastai pradeda savo karjerą angliu kasyklose, artymesniuose miestuose — Rygoje, Liepojuje, Mintaujoje — užima menkesniasias vietelias darbininkų fabrikuose, vežejų — samdininkų, panaktinių ir tt., trumpai sakant: tokias vietelias, ant kurių nepersmarkiai puola vietiniai darbininkai.

Iš to matyt, kad: 1) mūs krašte angsta darbininkui, 2) svetimose šalise mūs išėjviam tenka menkausiasios vietelės. Kitais žodžiais tą pat sakant: 1) pas mus maža šaltinių pragyvenimui, 2) mūs darbininkas svetur mažos vertės. Priežastis tų dviejų faktų lengva atrasti sąlygose ekonomiško mūs gyvenimo. Beveik vienintelis šaltinis pragyvenimui mūs krašte — žemdirbystė. Beveik

tiktai iš žemės Lietuviai gyvena. Jau dėl to vieno, kad plotas dirbamos žemės pas mus negal but padidinamas tokioj' proporcijoj', kokioj' dauginasi prigimties keliais žemdirbių skaitlius (neminiu įvedimo dirbamųjų mašynų ir kitų dalykų, mažinančių reikalavimą darbininko), negal išmaityt Lietuvos gyventojų. Stoka šaltinių pragyvenimui aiškiai apsireiškia užstojus „blogiems metams“, t. y. menkai užderėjus javams. Taip atsitiko šimet Suv. gub. Ukininkai dejuoja, kad bereikala turėse maitinti šeimyną per žiemą, o apie samdymą liuosininkų ir šnekos nėra. Taigi ir prisieis viršaus keletui darbininkų iškelti svetur, o tenai, pratę tiktai žemę dirbti, mūs artojai nelengvai ras darba. Stoka šaltinių pragyvenimui ir vienpusis išsilavinimas darbininko — viens kitą papildo ir drauge sunkina jo gyvenimą. Neturėdamas ką nusitverti į rankas apart žagrės ir dalgio, darbininkas suvis priguli nuo žemdirbystės pasisekimo; nemokėdamas kitokio darbo, apart artojystės, nemoka rasti nė savo krašte, nė svetur kito uždarbio. Išvesti darbininką iš tokių haurių sąlygų — tai nelengva užduotis ekonomiškos politikos. Užduotis, sakau, nelengva, nes išrišimą jos smarkiai kliudo ir stoka apšvietimo, ir per amžius įsikunijęs vienpusis pripažinimas žemdirbystės už vieninteliai išganingą šaltinį pragyvenimui, ir daugelis kitų priežasčių, kurias mes vos numanome, o tikros pažinties jų svarbumo da nėsame įgiję ir mažai apie tai da tesirupinome. Pasitikėsime, kad ilgainiu geriau pažįsime priežastis silpnybių mūs ekonomiško gyvenimo ir budų jo pagerinimo, o tuo tarpu naudokimės bent iš to, ką mums iš šalies pasiūlo.

Tarp ko kito pasinaudokime iš institucijų, smulkaus kredito, projektuotų Rusų valdžios praėjusių vasarų. Stoka kredito — tai viena iš svarbiausių priežasčių, neleidžiančių Lietuvius išsikalti iš augšto lukšto šių dienų ekonomiško padėjimo. Kaip smarkiai reikalauja mūs žmonės kredito, gali spėt iš tokio fakto. Suv. gub., kaip ir visur „Lenkų kar.“, dvarininkai ir ukininkai, turintieji daugiau žemės, gal gauti pasiskolint pinigų įtraukdami savo turtą į ipoteką. Iš šitos tiesos gal naudotis kiekvienas, kuris tur nors menką sklypelį (bajoriškos) žemės. Pasiremđami ant šito, tuli žydeliai emė „vesti prie ipotekos“ ukininkus, kurie kokiu nors budu gavo įgyti porą margų privileguotos dirvos. Už įtraukimą į ipoteką žydeliai atsiima 10—20% pasiskolinamos sumos. Norinčių įsitraukti tokiu budu į ipoteką netruksta. Taip esti su ukininkais, o ką-gi sakyt apie neturinčius žemės? Jie netur žemės, netur nėkokio ir kredito, kad ir už geriausius palūkus. O be kredito

sunku kas pradēti ant savo rankos. Neviens siuvējas baigīš savo karjēra, nepabandēs siūt šventadieniņu drapanu (siuva tik kasdieninius) tik dēl to, kad neturējo uz kā igyt siuvamajā mašīna. Teip-pat ir su kitais amatninkais ar kandidatais i amatninkus.

Pasirupīnti igyvendinti pas mus institucijas smulkaus kredito — pareiga mūs vietiniņu inteligentiņu, kuriems priguli greičiau susipažinti su ištatytais tū institucijū ir su pažindinti su jais kitus.

Maskolija ant dvieju gadyniu ezes.

Mēnesinis maskoliu laikraštis „Viestnik Jevropij“ (Grnodis 1894 m.), parodēs Aleksandro II palaikus dalykuose valdymo (pasiruošimā pakelt žmoniņu gerovē ir draugijos saustovi), paaišķinēs kaip su tais palaikais pasielgta, uzsēdus ant trono Aleksandrii III („tuožiginēs“ tiesos apie spaudā, apie padējimā apgulimo, apie svētimtikius ir svētimgenčins — tiesos, kurios tēsiasi iksiol; i kuriemas banko vieton visiems — tik bajorams; universitetu ištatymai; susiaurinimas rubežiu stojantiems i gimnazijas ir tt.), suskaitēs paeiliui, kokias naujienas i vedē Al. III, suima ant galo viskā ir apsvarsto svarbiausias pernai pasibaigusio viespatavimo reformas, apnuogindamas jū tikrājā vertē.

Sistematiski optimistai — rašo minētasis laikraštis — kuriu teip daug musu spaudoje, o ypac jū daug dabar, neįstengia surast uztektinai spalvu išreiskimui puikaus stovio, pasiekto Maskolijos pereitame viespatavime. Juodus stiklus, per kuriuos jie žiuri ant galo septynesdesimtuju ir pradzios astuonesdesimtuju metu, uzvaduoja skaisčiai raudonais, vos tik prieina prie arčiausios praeities ir dabarties. Paprastai rodo visupirmiausiai finansus, kurie pries keturiolika metu buvo galutinai snire, o dabar suvesti pilnai i tvarkā ir lygsvarā; pažymina didi augimā valstijos įnašos, ekonomijā išlaidos, išnykimā deficitu.

Šitu parodymu pamatuose yra šug neužgintini faktai, bet vargu jie teip svarbus, kokiais juos nori padaryt. Finansu stovi galima svarstyt iš dvieju pusiu: valstijos ir žmonių ukės. Pirmoji gali but pakakinta, jei tik įnaša eina priderančiai ir išlaida nedidesnē už įnašā; antroji žydi tiktai tada, kada mokesčiai mokami iš ištekliaus žmonių turto, kada ekonomiska žmonių gerovē apsergētā pries netikėtus priepuolius ir gali išlaikyt, nesuirdama, visā eilē didesniu ar mažesniu sunkiu ištirimu. Ar-gi tai matome dabar pas mus? Vieno neužderėjusio meto pakako nustumimui labiausiai derlingu Maskolijos plotu ant prapulties krašto. Viduriniu guberniju gyventojai galėjo pergyvent neužderėjimā 1891

metu, nežiurint ant gausios nuo valstijos ir šiaip pašelpos, tiktai galutinai sunaikinē savo ukę. Smarki liga ištiko juos apsilypusius ir apilysusius nuo ilgai besitēsiančio nesmagavimo. Jeigu bado metas paliko juos be niekur nieko, tai tik dēlto, kad jie ir pries tai mažai turėjo. Neprinokėjimai mokesčiu, ir seniau da gana dideli, užaugo neišpasakytai. Kā-gi tada verta lygsvara tarp įnašos ir išlaidos, arba net pirmosios praaugimas? Besiblaškyimas valsčionių ukės, apireišķes 1891 ir 1892 metu neužderėjimu nemenkiaus už neužderėjimā 1879 ir 1880 metu, aiškiai rodo, kad peržiurėjimas mūs mokesčiu sistemoms, pradētas pradzioje astuonesdesimtuju metu, bet neužbaigtas, reikia tēsti, nieko nelaukiant. Klausymas valsčionių, ekonomiskoje to žodzio prasmėje, siulosi i eilē teip neatsikratomai, kaip ir laike, kada jis buvo išpraustas i programā Senatorinių reviziju 1880--1881 m. Smulkžemių nepagelbėjo nė perkilnojimai, atliekami siauruose rubežiuose, kaip buvo leidžiama iksiol, nė pirkinėjimai su pagelba valsčionių bankos, suvaržyti primokesčiais, sutrukdinti staiga pakilusią prekē žemēs ir vis mažiau ir mažiau paskutiniame laike prieinami tiems, kuriems žemē reikalingiausia. Samdymas žemēs, po senovei tiesu nesuimtos i tvarkā, nuolat pasirodo ne tiek parama valsčionims, kiek šaltiniu nauju painiu. Ypatingi valsčiu mokesčiai auga po senovei ir spandžia vienus tik valsčionis, nors didesnē dalis eina ant reikalų apskritai visos valstijos. Prie to viso gula ant valsčionių sunkenybē — protekcionizmas, pakeldamas prekā pirkiniu. O tuotarpu žmonių reikalai auga ir prie kitu, smagesniu sąlygu, augtu da greičiau, pakeldami tuo-pat išsilavinimā proto. Valsčionims reikia ir parankesnio ir sveiko buto, ir geresnio žiburio, ir knygos jiems patiems arba jų pramokusiems vaikams. Suimant galutinai, žmonių gerovē greičiau nupuolē, ne kaip pakilo — ir tas stovis jaučiamas juo tolyn, juo gyvyn.

Tiktai paskutinis desimtmetis — tēsia optimistai — davē Maskolijai tikrai tautiskā mokyklā, kurios ji senēi reikalavo, kurios senēi troško: mokyklā cerkvinei-parapijinē. Nedarydami tuo žygiu palyginimo cerkvinēs mokyklos su šēip svietiska mokykla, užtėmysime tik šitai: apsvietimas ir net prasimokinimas vis da išsiplatinē tarp žmonių labai silpnai, išleidimai-gi izdo ant šitu reikalų nepasididino per paskutiniu penkiolikā metu beveik suvisai. Kuo graudena užsilikimas žmonių proto — tai parodē su baisiu aiškumu visuomenēs nelaimē 1891 ir 1892 m. Neužderėjimas parodē nemokėjimā žmonių prisi-taikinti prie atsīmainingiu sąlygu, atidengē

apsileidimą ukėje, prigulinti, žinoma, ne tik nuo vienos proto tamsybės, bet gana jo padidinamą; netvarkos koleros laike atidarė visą gilybę lepytatybės ir prietarų, pri-laikomų, pridėkimie, senovės luomų skirtingumo. Prieš tokius pamoksus turėtų, rodos, išnykt abejojimas apie reikalą bendros išvien kovos su senu priešiu — žmonių tamsybe. Pradėt kovą pagal tiesą prigulėjo valstijai, bet tolesnis varymas kovos reikalavo dalyvumo visų paskyrium, esančių pajiegu, viešų ir privatiškų; palikus joms tą saustovį, kuris yra geriausiu pasisekimo grebežium. Nuo liudnų priepuolių 1892 m. sukako daugiau, ne kaip du metu — ir viskas pasiliko po senovei. Ministerijoje tautiško apšvietimo tautiška mokyklą po senovei prigulė prie skaitliaus tų minima, apie kuriuos *non curat praetor*. Klabinimas susirinkimų „zemstvy“, kūrė leistų jiems kurti mokyklas pradines ir prižiūrėt jas ant tų pat, pamatų, kaip zemstvy mokyklas, pasilieka nepakakintas, o net, jeigu neklystame, ir be atsakymo. Mokyklų skaitlius auga daugiau ant popieros, ne kaip ištikro. Ar valdžia mano apie prisitaismą įvest mokinimą visų — tikrai pasakyt negalima. Ar šaip ar teip, žmonėse proto vargas teip-gi didelis, kaip ir materijališkas.

Pastacius 1880 m. klausymą apie perdirbimą vietinio valdymo, iš visų pusių pakilo balsai įtaisymui tokios smulkios teritorijališkos vienybės, kuri, sujungdama savyje visus luomus, galėtų but parankia dirva įvykdinimui pragumų, lypstančių pakėlimą žmonių gerovės. Iškur tie pragumai nebeeitų, ar iš virsaus, ar iš apačios, ar nuo augstesnės vyriausybės, ar nuo pačių gyventojų, ar nuo administracijos, ar nuo „zemstvy“ — prie laukiamo siekio gali privest tikrai tada, jeigu randa ant vietos tolydinę, gyvą, miklę organizaciją, galinčią imtis prie jų ne mekamiskai, o kaipo prie savo artymo ir brangaus daigto. Kad valsčius (volost) tokia organizacija but negali, kad valsčiaus susirinkimai — institucija negyva gimnsi, o valsčiaus valdymas — ne kas kita, kaip tik vyriausybės vletė su visomis silpnomis biurokratijos pasėmis, bet be jos pusių vertesnių, — tai buvo gana aisku ir prieš penkioliką metų; dabar, išbandžius bado metus, vargu gali užsilikt norint mažiausia adeja. Priežiura išmaitinimo žmonių, apsaugejimas jų sveikatos, prieglauda neturtėlių, neprileidimas gaisrų, pagerinimas kelių — viskas tai ir daug da kitų dalykų reikalauja bendrų pasistengimų, bendrų pragaisčių, nuo kurių neužsislėptų šaly nė vienas gyventojas, nė vienas paskirtoje vietoje savininkas. Stoka visaluominio valčiaus turi pasekmę, kad kovai su vargu, su epidemija arba epizootija,

su neužderėjimu reikia kaskart tvirt viskas išnaujo, gaisinant bašiai daug laiko ir pajiegu. Veltui manytūm, kad sauvaldystę šitame dalyke galėtų užvadnot valdymas, kad globėja žmonių gali but činovnikas, paskirtas iškitor ir laikantis savo rankoje dideli paviečio plotą. Tokia žmogysta perdaug toli nuo kiekvieno paskyrium kaimo; perdaug mažai susipažista su kiekviena paskyrium kuopa, kaimo gyventojų; juo platesnė jos administratyviškai-teisdariška valia, juo mažiau lieka jai laiko gyventojų reikalams aprupint. Prie šito ji neturi, nė negali turēt tų pragumų, ypatiskų ir materijališkų, kokius įstengia suteikt sauvaldantis ir sauskiriantis mokesčius visaluominis valsčius. Dalykas, senei iškistas gyvenimo, lieka tokiu būdu neatliktas ir valsčionių padėjimas, žiurint ant organizacijos, reikalauja teip-gi daug, kaip ir aprupinimas materijališkos pusės su apšvietimu proto. (Toliaus tęsis.)

Tėvynės varpai.

Broliams sanptunksniams, sveikiems sulaukusicms naujų 1896 metų. Musų „zemskiai“. Naujas laikraštis su akamontiskai-ekonomisku trupinėjimu dusios.

Kalbėdamas kartą apie vėlinimą laikraščių, pažyminau, kad to dalyko ilgiau kęst negalima, kad reikia priezastis vėlinimo prāsalint. Nors aš tada tarp tų priezascių nepavadinau nė vieno kaltininko, bet-gi redakciją, lyg žirkles, sudavus į stalą, atsiliopė gana šiurksčiai; tai ne mano kaltė; tai sandarbininkai kalti. Prisipažįstu, kad tarpe kitų kaltininkų aš turėjau tuomet ir sandarbininkus. Siandien vėl, priverstas kas-dien lankytis redakcijoje, matau savo akimis, kad nė mano, nė redakcijos užsiuolimas ant sandarbininkų nenuskriaudžia teisybę. Akyvas dalykas! Panėnu, kada išpradžiu buvo tik mažas darbininkų skaitlelis, straipsnių niekad nepritrūkdavo. Kada-gi raštiniukų skaitlius gerai pasidauginō, laikraščiai neturi ką talpint ir, pradėję spanst N. turi štot ir laukt, kas ką primes, kad tik galima butų N užbaigt. Ta liudna anomalija reiškia, kad musų raštiniukų nuomonėse, supratime pareigų, sąžinėje yra teip-gi anomalija.

Norėdamas apspręst maž daug teisingai dalykus, kurie verčia mus vyrus āpleist laikraščius, turėčiau apie kiekvieną vyrą pakalbēt skyrium, ko, žinoma, dėl daugelis priezascių padaryt negalima. Paminėsin tik keletą taikiau pasitaikančių išgirst atsiliepinų ir išsiteisinimų.

„Aš nemoku rašyt“ — sako. Brolau! kaip-gi tavę, nemokantį rašyt išleido iš gimnazijos, ar iš kitos mokyklos, kurią pabaigėi? Jei negali parašyt didelio daikto — rašyk mažą;

jei negali parašyt iš galvos — rink faktus, kurie po tavo akimis dedasi, versk kitų darbus ir tt. Jug mus padėjime ir mažiausias darbe-
lis turi didelę vertę. Sakyk: „nenoriu rašyt“, tai busi teisingesnis.

„Aš neturiu upo“ — sako kitas. Brolau! ar tu lauki upo, pildydamas ir kitas pareigās, kurios tau rupi? Jeigu laikraščių padėjimas gulėtų tau arti prie širdies, tai turėtum visada upą rašyt. Sakyk: „man nerupi rašyt“, tai busi teisingesnis.

„Nebus užtektinai straipsnių iki laikraštis negalės mokėt už raštus“ — sako trečias. Brolau! kada-gi išaus ta laimingoji diena? ar ją greičiau sulauksime, paremdami laikraščius, ar juos apleisdami? ar turime laukt tos dienos, visai užmetę plunksnas? Rupestis apie laikraščius tiesiai parodo rupestį apie idėją, vardan kurios laikraščius leidžiame. Ar tai mes tik už pinigų mokėsime patarnaut mylimai idėjai? tai tik už užmokesį pataikysime kešt lietuviystę? Tai mes... tai mes patriotai-samdininkai! O!... Jeigu siteip, tai laikraščiams samdykime žydus — jie moka rašyt, turi visada upą ir bent-gi pavarys augštin laikraštį. Jau jeigu samdyt, tai tik ne lietuvius, kurie nenori nė mokintis rašyt... o lankia anos laimingosios dienos, kada, pasirodžius redakcijai su pinigais, išsyk taps gerais raštininkais.

Apie vyrus, grynus literatus, kurie dėl veiksmų, sfačiai tinkančių į amžinos garbės vainiką, apleidžia laikraštinkystę, užtylėsiu.

Ar tinginystė sulaiko nuo rašymo; ar nerupestingumas; ar parsidavimas už činovniko žvaigždutę prie kepturės; ar silpnas budas; ar bailumas; ar netvirtumas nuomonių; ar klastingumas, liepiantis būt lietuviu tik tarp draugų; ar pasitikėjimas ant kitų; ar pavojus sugruast buržuazo ramų gyvenimą; ar pašventimas plunksnos dalykams; tolymiems nuo mūsų idėjos; ar „mėlynakės“ ir tt. — Lietuviams, pasižiūrėjęs į savo sąžinę, tegul priskiria save pats prie tinkančios kategorijos.

Kokių-gi budu priragint prie rašymo? Kėno sąžinė nesužadėjusi, to ragint nereikia, tas nelaukia, kad jam kas primintų pareigas. Visus kitus gatėtų prižiūrėt ir pavaryt — atleiskite už prilyginimą lyg rambius jaučius tvirtesniejie drangai, tankiau pasimatydami.

Nė vienas iš mūsų, užsilikęs, negali but išteisintas. Nė vienas negali atsisakyt nuo darbo, nuo aukų, nuo pašventimo. Jug mes visi augoma ypatingose sąlygose: matydami savo padėjimą, visi išvien taisėmės prie mūsų darbo šiandieninio; visi, sakysiu padarėme įžadus apgint lietuviystę; visi iškilmingai pasi-

žadėjome eit *viribus unitis*. Dėlko-gi dabar nesilaikome?

Nors mūsų sanlygose, neduodančiose viską aiškiai rašyt, laikraštis negali but išreikštoju viso kilime lietuviystės gyvumo, tai vis-gi iš laikraščių galima ištraukt apie tai maž daug artymą nuomonę. Ir ištikro, suėmę viską į viena, turime prisipažint, kad mus darbas — tai ne darbas, tai tik psiaudarbis; tai tik palytejimas darbo ruoštais, paviršium, išvirksčiomis rankomis. Atliekame tą darbą lyg atsispyrę, lyg priversti, lyg *netikėdami*, kad iš jo sulauksime ko gero, lyg nūstoję vilties, kad išsipildys mūsų lūkesčiai. Vyrai! vyrai!

Vienas šviesus-svetimšalis, su atyda tėmydamasis į mūsų darbus, išsitarė: „nėra gyvumo ugnies, nematyt erelio sparnus — tai tik gražus, teišus triusimas“. Iškur pas mus nusiliepsnos-gyvumo ugnis, jeigu mūsų vaidilos užmiršta apie altorių ir duoda žarijoms užgest? Iškur užaugs ereliai, jeigu mūsų vadai, pasirodžius žandarni, ant ilgo laiko sulenda į užpečkį?

Siteip apsiliepdami, kokį mes duodame paveikslą jaunesniejai darbininkų kartai, kuri užims mūsų vietą ir tikisi nuo mūsų ištaisyty takų? Jeigu teip užsiliks, tai koks viso to galas? Tiek to, tegul, jeigu kokios, nueitų perniek visos vartytas išsiol darbas: tegul fiktų apleistų tie, kurie įsivare negal jau atgal grįžt. Bet ką kalti mūsų kaimo žmonelės, kuriuos mes sujudinome, pakurstėme, žadėdami jiems vadovystę? Jie itikėjo į mūsų žadėjimas, jau daugelis jų už tai nukentėjo, o mes žiurime atšalę ir šiandien juos beveik apleidžiame. Tai tikrai nuodėmė, saukianti atmonijimo. O, kad mes, kitus bebudindami, patys nenžmigtume!

Isrodo padorių ir teisingu daigtu, kad lietuviai, užaugę Lietuvoje, baigę mokslus už pinigus, trauktus iš tėvų žemės, turėtu patarnaut savo tautiečiams, tai pačiai Lietuvai, kuri nuo vaikų savo laukia apgyvimo prieš eksplisatuojančius ją visokių ateivius. Daugeliui lietuvių šitai isrodo visai kitaip, nės vos tik spėjo pabaigt mokslą, jau Lietuvoje nerimsta — bėga į Maskoliją. Juristai, mokiniojai — tie nors šį Ją gali israšit išsiteisinimui, bet kuo išsiteisįs daktarai, kuriems jug Lietuvoje da neangsta, duonos yra pakaktinai? Delko-jie, vieton Lietuvą, maloniau renkasi Maskolijos „žemstvas? Delto net apsigyvenusiejie Lietuvoje ir išdirbę jau gerą pratiką, meta savo vietą ir traukia į „žemstvą“? Kuo jiems „žemstva“ meilesnė už Lietuvą? Malonu butų, kad nors vienas iš mūsų pabėgėlių „žemskų“ paaiskintų lietuvių žemstvornanijos priežastis. Dabar, girdžiu, Suvalkų gubernijoje liko trys puikios vietos

be daktarų ir nė vieno „žemskio“ negalima pargabent iš „žemstvos“ — naujosios tėvynės. Žinoma, tas vietos užims ateiviai sveitimsaliai.

Amerikos mieste, Bostone, pasirodė naujas lietuviškas laikraštis, žadantis gvidint draugijos ir ukės dalykus skaisčiai katalikiškoje dvasioje. Pirmųjų pirmiausiai užklumpa ant girtuoklystės — kas reikia tikrai pagirti. Neip laikraštis, pripildytas smulkiais žinėlėmis yvairiaus turinio, nebutų blogiausias tarpe amerikonių laikraščių. Bet apskrita įspūdį visai sugadina čiupinėjimas dūšios teip nigrubusiais nagais, kad net sutersia visą skaistumą katalikiškos laikraščio dvasios, nekaltant jau apie sutersimą mokslo, logikos ir kitų pritinkančių pamokymams dalykų. Čiupinėtojas dūšios (mokslas apie dūšią) išranda, kad „dūšia gal but bežkuno tr daryt viską, kas prie jos prigul“ (tai gali patekt skyrium nuo kuno ir policijos prižiūrai), kad gali but „mistys alsįbraukusios nuo kuno“ (ar negalima butų tokią mislį sugriebt ir patalpint laikraštį?). Tur but autorius rašydamas tą straipsnį, buvo užsūmąstęs apie Eusapiją Palladino. Iksiol juokai, o toliau, kur kalbama apie dūšios pradžia, slykštu. Rašytojas mini, kad dūšia prasideda „pirm susivienojimo kunų nesčioje mōteries“ (tu man istirk!), tai vel kad dūšia gauna pradžia nuo tėvų per dalikatnus dalykus kuno“ (kad skaisčiai, tai skaisčiai pasakyta! na ir katalikiškoje dvasioje, nes tas pamokinimas paimitas iš Tertulijano dvasiškos akušrijos). Rašytojas mokslō apie dūšią, pradėjęs straipsnį, teip sakant, akamoniškai, pabaigę jo pritaiko prie laikraščio programo — gvildena dūšią ekonomiška. „Žydų kunigaikštis — rašo — siuntė daug pinigų į Jerolimą del istiuosavimo žydų žalnierų dūšių iš sveistainių.“ Tai mat ir jus, skaitytojai neskite daug pinigų, kad ir į Bostoną, a conto jus dūšių, pasirengusių į „sveistaines“, arba ten jau patekusių. „Kunigiškuose poteriuose — rašo toliau — yra aiškiai sakyta melstis už dūšias, o labiau už tą, kurie daro savo bažnyčiai apieros.“ Tie poteriai įkvėpti tikrai ne dangaus, o tik ano žydų kunigaikščio, kuris varinėjo gešeftus su „sveistainėmis“. Bet kas pritiko žydūi-gešeftmacherini, tai rodos negalėtų pritikt kunigams. O jus vargdiečiai, beturčiai! ant žemės turite „sveistaines“, posmert „sveistaines“, o čia nēr kuo išsipirkt. Tai jau šios gadynės toks surėdymas: vieni „sveičia“, o kiti kėncia.

Da keli žodžiai prieš senojo klausymo.

Anais metais, turbut 1892, buvo pasirodę Varpe keli straipsniai apie tai, kokias pačias turi vesti lietuviai — ar puslenkes, ar lietuvaite, ar da kita-kitokia. Nenorin žėiti to „senojo klausymo“; rupi man šiuom tarpu tikta, tai, ant kiek pasididįs ar pasimazįs darbo išnašamas laimingai apsiavedusio lietuviū-inteligento. Visiems aiškus daigtas, kad padėjimas Lietuvos inteligento didelei netvirtas ir pavojingas. Jeigu jis yra valdininkas, tai labai greitai gali nustoti vietos ir kėsniū duonos; jeigu nuo rusų vyriausybės stačiai nepriklausantis žmogus, tai vis-gi gali but „administratiškiu budu“ iskeltas į nelietuviškus kraštus; ant galo kaip vienas, teip ir kitą gali but kas valanda suinti, į kalinį įgrusti ir į svieto kraštą istremti. Tai-gi, lietuvis-inteligentas, kuris užimtas ne vien reikalais savo delmono, visados yra lyg po Damokliaus kardū, kuris gali nukristi ir jo visą laimę suardyt. Tai buvo kalba abelnai apie visus lietuvius. Dabar pažiūrėkim, kas turi pasidaryt su apsipaciavusiu lietuviu, turinčiu savo šeimyną — pačią, vaikus.

Laimė šeimynos reikalauja be pavojingū buvimo jos šanariū. Dingus, daleiskim, tėvui reikalai šeimynos turi tankiai didelei nukentēt, nes tėvas dažniausiai yra svarbiausias pagamintojas visokių produktū (resp. pinigū) reikalingū šeimynos užlaikymui.

Tokiū budu toksai šeimynos užlaikytojas ne kartą priverstas yra rinktis sau, ar bepavojingą šeimynos ir savo buvimą, ar išpildymą savo doriskū pareigū. Išrinkimas sunkus. Bet ranrybė ir laimė šeimynos perbrangiai turi pirktis dorisku nupuolimu jos šanariū.

Išėina, kad darbo išnašamas lietuviū-inteligento verdūšio turi but ceteris paribus mažėsnis, neg nēvedusio. Priegtam ne reikia užmiršt, kad čionai kalbėjau apie laimingai apsiavedusį lietuvi, t. y. apie toki, kuriam pati prijaucia jo darbuose ir rūpėcinuose. Ką-gi sakyt apie „nelaimingus“ susituokimus, kokiū, prieš dabarnyksčių mūsų įtarmiū, turi but daugiausiai?

Taigi, jeigu teip yra, tai užbaigimas šio straipsnelio aiškus, jogei geram lietuviū-darbininkui verčiaus ne vesti nē šiošios, nē tokios pačios del didesnės naudos Lietuvos. R. U.

Mūsų poezija.

Lietuvos kanklės. Išleido V. Kalvaitis.

Derlinga ir gausi poėtais mūsų Lietuva. Senoji šlektiškoji Lietuva išdavė Keletą poėtų,

tarpu kurių ypačiai atsižymėjo. Mickeviče ir Kondrotaviče, nors rašiusie lenkiškai, bet ap-
rašiusie savo raštuose Lietuvą ir Lietuvos
veikalus. Tuose pat kuomet laikuose gyveno
ir rašė Donelaitis, tikras lietuviškas poetas
kaip pagal dvasę teip ir pagal kalbą.

Bet kur kas derlingesnė poėtais naujoji
demokratiškoji Lietuva. Tarpų jos sunų
turime daugybę tokių, kurie nekarta ant kanklių
barškino, bet nė vienam iš jų nepasisekė pri-
lygti Mickevičę arba Donelaitį; keli iš jų,
kaip štai Arminas, vėrti paminėjimo, o di-
džiumą visiskai nevertė, idant juojuos minėti.
Jeigu palygitume proporcionališkumą išėjusių
atskyriose knygose poėtiškų ir prosaiškų raštų,
tai kitų tautų literaturose poėzija užimti gal
tik kokią 50 dalį literatūros. O mūsų? Mūsų
literaturoje poėzija užima jai nedaugiau tai
bent nemažiau kaip 5 dalį visos literatūros.
Literatūra mūsų mažiukė, o poėzijos joje daug
turime. Tik prisiziūrėkime! Štai jums Miglo-
vara su savo miglotomis eilėmis; štai „Lie-
tuvos bičiulis“ (neatmenu autorians) su savo
karštomis eilėmis; štai Dagilis su „Lietuvišku
šiupinių“ pusėtinai išverstomis iš svetimų
kalbų eilėmis; štai vėl Vyturis su „Tėvynainių
giesme“ poėzija neturinti savyje poėtiškumo
nė už vieną skatiką; štai didelė knyga „Lie-
tuvos dainos“ išduota Amerikiečių, patilpo
joje kuomet viskas kas tik buvo lietuviškai
eilėmis atsispaudinta: Čion toliaus eina Petro
Armino „Raštai“ — visiskai geri svetimų eilių
vertimai; ten da toliaus garsi traicė poėtu-
kalvių, iš kurių da (Lakunas „Senkaus Jurgi“
o (Garnys „Terp skausmų į garbę“). Juokalė
net po poėmą o trėčias Jakstas, tik šėip ne-
tikusių „Dainų skrynelė“. Ant pats galo eina
„Lietuvos kanklės“ — perspaudinimai nekurių
jau spaudintų lietuviškų eilučių. Išdavė jas
naujos Tilžės knyginių Kalvaitis. Jeigu
čion paminėsime da Jankaus išleistas 2 dainų
knygutes, tai buš viskas, kas poėtiško lygšiolai-
buvo išduota atskyriomis knygutėmis. Kaip
matome nemaža kolekcija, kurią galima butu
da gerokai padidinti, atspaudinus esančius
šiandien „Varpo“ redystėje poėtiško turinio
rankraščius. Redystėje šiandien guli 2 są-
siuvos (II ir III dalis, I turbūt prazuvo) eilių
Vilnaragio posunio ir neseniai da prisiustas
Balia vėrtimas iš grekiško 5 dainos Gómero
Odisėjos (Pluostas Adysiaus — anot vertiko);
o kur da darbai tų poėtų, kurių prisiusti rank-
raščiai ankščiau tapo sudeginti. Aš pats
keli metai pažinojau vieną vaikina,*) kuris
tarėjo jau kėlias sąsiuvas gatavų savo eilių
ir da daugiau rašė, nors nė vienos iš jų ne-
buvo talpinamos laikraščiuose. Ar tai vienas

toks grafomanas pas mus buvo, ar vienas da
ir šiandien yra.

Teip kalbėdamas, aš žinoma nesakau, kad
tarpu lietuviškų eilių nėra nė vienų gerų,
kad nėra turinčių poėtišką vertę. Ne! Tokios
yra! Aš jau ir nurodžiau, kad visiskai geri
Armino vertimai, kad pusėtinai ir Dagilio, o
apart to yra da keliolika gerų eilių raštų
paskutiniame laike, kurioms nieko negalima
užmesti. Aš sėkiau tik ir da syki tai at-
kartosiu, kad gerų eilių pas mus yra labai
mažai, didžiūma-gi yra tai jovolės teršiantis
literatūra.

Dėlko tai teip yra? Dėlko mūsų vyrai tiek
daug energijos padeda ant eilių rašymo, kada
tankiai duodasi jausti stoka raštiškų spēkų,
dėl gerų ir naudingų prozaikų raštų? Kur
priežastis tokio poėzijos apstumo? Gal iš-
tikro poėzija mums reikalingesnė už prosą?

13 metų atgal kada keli apšviesti Lietu-
viai uždėjo „Ausra“, svarbiąsiai jų užduotis
buvo jautriomis eilėmis ir proza pakelti skaity-
tojuose meilę tėvynės ir prigimtos kalbos. Jų
darbas nepasiliko be vaisių; jų idėja kaip
kibirkštis puolė į širdis einančios mokslus ir
šėip apšviestos lietuviško jaunūmenės ir už-
degė juose tokią-pat karštą tėvynės meilę.
Tarpų kaimiečių „Ausra“ turėjo menką pasi-
sekimą. Kaimiečiai neprieinami ir neat-
sakančie buvo vieni tik apstraktiški straipsniai
ir eilės apie tėvynės meilę. Pertai kada
„Ausrai“ paliovus šėiti, pakilo klausymas apie
naują laikraštį, nutarta buvo uždėti „Ukininką“
pasvėsta reikalams kaimiečių. „Ukininkas“
skyrėsi nuo „Ausros“ tuom, kad jame pirmą
vietą užėmė reališkai reikalai kaimiečių, kaip
žemdarbių, valščionių, pavaldinių gudų vy-
riausybės ir kiti svarbus kasdieniniai klausy-
mai; eilės-gi ir jautri proza užėmė jame pa-
skutinę vietą. Tokiame-pat palinkime išduotas
buvo ir „Varpas“ paskirtas inteligentams.

Tokiū budu *de jure* pasibaigė pirmatinis
santimentališkai-romantiskos perijodos mūsų
judėjimo, o prasidėjo naujas rustesnis, atsa-
kančis labiaus subrendusiam judėjimui.

Duodami tokią pakraipą laikraščiams inici-
atoriai neapsirikė. „Ukininkas“ apsvasty-
damas reikalus kaimiečių greitai atrado pase-
kėjus ir skaitlius jo skaitytojų nežiurint ant
daugybės kliučių kas sykis didinosi ir šianden
da vis didinasi. Daugelis „Ukininko“ skaity-
tojų iš kaimiečių pats rašo ir siūnčia į rėdystę
straipsnius o ypačiai korespondencijos apie
svarbesnius atsitikimus jų krašto, eilių-gi ku-
omet niėks iš kaimiečių rėdysten nesiuočia.
Visa ta daugybė eilių prisiunčiamų „Varpo“
ir „Ukininko“ rėdysten yra tai produktas
fantazijos inteligentų. Kas nors gal pasakyti,

Psichjatrijoje tokius vadina grafomanais.

kad kaimiečiai nerašo eilių, kadangi tai dėl jų persunku.

Gal but, bet kaimiečiai kad ir galėtų eilias rašyti, nerašytų jų, nes abelnai imant jie nemėgsta eilias skaityti net ir gerai parašyta. Visą naudą iš eilių, kad kaimo jaunumėnė pritaikius prie jų gaidą, vartoja jas kaip dainą, tankiai nesuprasdami jų turinio.

Tarytum vertėtų atsalti mūsų eiliadirbiams, bet nei Nežiurint kad iš šimto prisiųstų eilių vos vienos ar dvejų sulaukia laimės būti atspaudintomis; o ir iš tų nauda nekokia, mūsų apšviestunai darbsčiai kala eilias ir jas rėdysten siūncia arba net pats atskyriose knygutėse išduoda.

Tiesa daugelis mūsų inteligentų, budami toli nuo tėvynės, nežino reikalų, jos gyventojų nestupranta dvasios laiko, misliina kad savo eilėmis jie sujūdina žmonis, kad padaro ant jų didelę įtakmę. Lengvatikiai! Misliino kad eilėmis galima iš žmogaus padaryti ar šeską ar milžiną žiurint kokiomis eilėmis ji vaisisime. Tai yra apsirikimas, didelis apsirikimas! Parašyti eilias, o ypačiai tokias kaip rašo mūsų poetai, maž daug apšviestam žmogui labai lengva; mūsų gi inteligentai parašią eilias misliina kad milžinišką gerą tėvynei padarė, kad ant viso sieksnio istorija tolyn pastumė, o pagal teisybę darbas tas zerui lyginasi. Norint dirbti dėl tėvynės labo, norint, kad darbas tas be vaisių nepasiliktų, reikia kaip galint stengtis apsigyventi tėvyneje, pažinti žmonis, o tada pasitikrįs kiek vienas, kad nauda ne poezijoje bet prozoje, atras daug medegos bet ne poezijai, tik prozos gyvenimo ir kasdieninių reikalų.

Gyvendamas tėvyneje inteligentūs darys dvigubą naudą; vieną raštais o antrą ypačiai gyvu žodžiu, geru paveikslu ir darbu padarys didesnę įtakmę nei eilės 10 poetų. Tiesa darbas tas yra sunkus, nesmagus, pasekmes jis galima užtėmyti tik po kelių metų darbo ir truso, tačiau jo nauda didelė, o apskritai imant jame yra daug poezijos, (jeigu jau visame kame poezijos privalomė jieskoti), bet poezijos ne tokioš kokią mėgsta mūsų eiliadirbiai, ne poezijos romantiškos meilės tėvynės ir sentimentalisku apie ją dusavimu, bet poezijos pasišventimo dėl tėvynės, racionališko, išmintingo darbo dėl gero jos gyventojų, gilios poezijos be jautrių žodžių ir graudžių dusavimų.

Mūsų gi apšviestunai kitaip žiuri ant savo pareigų; jiems verčians dėl savo medegiško labo apleisti tėvyne, nes sunkesnės čion išlygos gyvenimo, pakrinka jie po visą Maskolija ir dusaudami tenai apie tėvyne rašo netikusias jautrias eilutės, iš kurių nauda tik tokia, kad apgauna pats savę, kad ap-

mašina jomis savo sanžinę, mislydami kad ir jie dėl tėvynės dirba.

Ir tarpū inteligentų apsigyvenusiųjų Lietuvoje yra keletas eiliadirbiu. Yra tai tie, kurie pajutę savo širdyše meilę tėvynės nežino ant ko savo spēkas sunaudot; o įtikėdami kudikiškai į eilių galybę puolasi prie jų rašymo. Iš tokių; jeigu tik jie neapipainioti obskurantiškomis teorijomis su laiku brestant jų protui gali pasidaryti rustus ir tikrai naudingi dėl tėvynės darbininkai, mokantie su nauda suvartoti savo pajėgas.

Naujas lietuviškas knygininkas Kalvaitis pradėjo teipat nuo eilių. Išleido jis knygutę su eilėmis vardu „Lietuvos kankles“. Jis teipat įtiki į kasžin kokią ten eilių galybę, nes ant tos knygutės padėjo tokią epigrammą:

Eikie kanklė į tėvyne
Suskambėk griausmingai
Mūsų tėviškei išprovink
Gyvasties apstingai.

Man rodos kad gera (nereikia nei griausmingas) duotu daug daugiau gyvasties nei tos eilės.

Eilias patilpusios toje knygutėje rašytas ne Kalvaicio, yra tai surinkimas eilių jau buvusių spaudoje. Daugiausia ten eilių Sauerveino, to dyvino žmogaus, kuris budamas tikru Vokiečiu rašė daug begalo sentimentališkai-patrijotiskų lietuviškų eilių; už ką yra toje knygutėje dėl jo ir panegirikas eilėse po vardu „garbė prieteliam“. Bet ar vertas „garbes“ Sauerveinas, ar daug jis mums užsitarnavo, tai klausymas apie kurį mes čion nekalbesime teipogi ir apie kitas eiles toje knygelėje patilpuses, nes jos jau iš kitur pažįstamos skaitytojams. Ant užbaigimo reikia pripažinti kad p. Kalvaitis apskritai mokėjo parinkti neblogas eiles ir pertai kanklese gal turės skaitytojus. *Beidr.*

Iš Lietuvos.

Iš Kauno gub. Nr. 2 (1895 m.) lenkiško laikraščio „Glos“ skaitome akyvas žinias apie Kauno gub., kurias čion „Varpo“ skaitytojams paduodame. Pagal nesenei apgarsintą statistiką 1 Sausio 1894 metų gyventojų Kauno gubernijoje buvo 1,641,296. Tarpū jų pravoslavų — 41,696; raskolnikų — 26,622; teip vadinamų „jednovierei“ — 831; katalikų — 1,192,159; evangelikų — 47,922; kalvinų — 11,453; baptistų 394; magometanų 2110; Žydų: talmudistų ir horidų — 317,815; karainų — 264.

Skaitlius gyventojų didinasi palengva kadangi išėivystė (emigracija) kasmets nefik nesimažina, bet kaip štai panevėžio pavieta da didinasi. Daugiausia išėina žydų. Iki paskutiniam laikui žydai išėidavo daugiausia į

Suvienintas valstijas šiaurinės Amerikos, pasiklausiamame laike pradėjo eiti ypačiai į angliškas kolonijas pietinėje Afrikoje. Iš vieno tik Panevėžio į Afriką iškeliavo po 400 žydų.

Paskutiniame laike prasidėjo teipogi ir emigracija į Australiją. Pradžia tos emigracijos gana ypatinga. Vienam buvnsiam malamedui iš Minsko gub. Kopišni, syki pasirodė Dievas ir liepė vesti Žydus į Australiją, kur jiems gerai busiā. Jau Kopišni pasisekė išvesti vieną partiją išeivių. Dabar žydėliai tik laukia nuo anų laiško, kaip jiems ten sekasi.

Kas-link išeivių į Afriką, tai ten jiems neblogai klojasi. Į Afriką eina netik vieni žydai, draugia eina nemažai ir krikščionių. Pirma partija krikščionių išėjo dėlei prikaltėjimo vieno ukininko iš Šiaulių pavieto, kuriam Afrikoje gerai sekasi. Yra jis ten samdytoja darbininkų apygardėse Johanisburgo, kur turi didelę gspadą. Idant prikaltinti prie išeivystės, nekuriems atsuntę šifkortes iš Liverpolio į Kapštadą. Propaganda be vaisių nepasiliko. Išeinančių į Afriką skaitlius ne mažas. Apart vyrų išeina teipat ir moters ypačiai jaunas merginos. Vyrai, kaipo darbininkai uždirba ten neblogai, o mergaites kartais išteka už turtingų mulatų, kurie jieško pačių tarpu „baltųjų“.

Pagal žinias surinktas Kauno gubernijos statistiško komiteto 1893 metuos gubernijoje buvo 1316 pramoniskų užvedimā (zokłod przemysłowy). Dirbo juose 4538 darbininkai. Apvyartos turėjo 6,000,000. Sulyginant su 1892 metais apvyarta pasididino ant 209,000 o skaitlius darbininkų ant 622.

Daugiausia yra malunų, paskui eina fabrikai iš darbų iš metalų, tabako, degtinės varymai, bravorai, plitnyčios ir tt.

Smulki naminė pramonė auga pamažu. Geriausia sekasi audimas. Vietiniai audiniai gražus ir druti. Turtingesni ukininkai noriai užsiima arklių auginimu. Kasmetiniuose parodose Kedainiuose ir kitur ukininkai gauna pagyrimus už išstatytus arklius. N.

Gromatnyčia.

p. Pažįstamui. Tamistos korespondencija apie kuninga Valaitį nebus talpinta, nes ankščiau apturėjome jau panasią korespondenciją, kurią talpinsime.

p. Š-trs Rgna. Tamistos „Aukso valandėlė“ atidėta ant tolimesnio laiko.

p. C. Š. Tamistos vertimą „Signalas“ Varpe netalpinsime; nes tuom tarpu ketiname ką kita spaudinti.

p. Ts. Tamistos populiariskas išguldymas astronomijos negali buti atspaudintas Uk-ko priede, nes iš astronomijos mes ankščiau apturėjome platesnį išguldymā, kurį ketiname spaudinti. Tamistos raštą ketiname dašniu Uk-ko lapelyje spaudinti.

p. Šlauceniškiai. Tamistos eiles „ateičiū“ ir „paskutinis nōras“ atidėjome tolimesniam laikui.

p. J. B. Tamistos „veltus šankamas“ bus patalpintas ateinančiame V-po numeryj. Meldžiame daugiau rašyti, nes Tamistai sekasi rašyti.

p. Pilypui iš Kanapių. Tamistos užmanymā ir raginimā mus parašyti vokiškoje ir rusiškoje kalboje Kražių istoriją, mes negalime išpildyti nes: 1) iš to pagal mus butų mažai naudos, o daug darbo, 2) jau per vėlus tam laikas ir 3) mes neturime tam darbui atliekamo laiko.

p. Antanui Ant-kiu. Tamistos eilės „Nežinia kas?“ ketiname Uk-kau talpinti. Eiles „kuningas Petras Skarga per veidą užgautas“ Tamista pavelysi perduosime Apn. redakcijai, nes mūsų laikraščiuose jos negali buti talpinamos.

p. Glž. Kad netapo atspaudinti Tamistos straipsniai: „mediciniskus moterų kursus“ mus kaltinti negalima, nes mūsų redakcijā apėmus, minėtas Tamistos raštas į mūsų rankas nepateko. Kodėl nepatalpino ir kur dėjo juos pirm buvęs redaktorius, mes nežinome. Mūsų rankose yra Tamistos rankraštis „pašnekos apie šviesā“ ir eifės iš Ovidijaus „Persikeitimai“. „šitie ypač „pašnekos apie šviesā“ laukia tik atsakancio laiko ir vietos atspaudinimui. Tačians meldžiame nepaleisti mus su raštiška pagelba ir kitas prie rašymo raginti.

p. Ballui. Tamistos vertimas 5 dainos Odisejos (Pnuostus Adyšiaus) negali buti talpinamas mūsų laikraščiuose. Gaila, kad darbā pasvęstā tam vertimui Tamista nesuvartojai rašymui proza naudingų straipsnių tinkančių V. ar U.

p. Vertikui apysakos „Galiū“. Tamistos vertimą ateitėje sunaudosime. Tik vardā turbut parsieis perkeisti.

p. Žemaitel. Tamistos „šis tas“ apturėjame. Gaila tik, kad teip menkai jis apdirbtas.

Ant reikalų „V.“ bei „U.“ 1895 m. paaukavo:

M—iu nemiringas	25
M—iai	20
T—kas	25
Skroblys	10
Rudis	3
Jons	25
Bitė	25
Gerulaitis	25
A. B.	10
Ts.	25
Paulius	15
Išlandis	25
Viktortja	25
Šidasas	15
Zuvninkas	9
X	15
Kelms	25
Meškinas	10
M—kas	25
Jel (?)	50

401

Ant atlyginimo skolos duota dvi Bruazini 1896 m. 150 r.

Pinigus ir laiškus į Varpo (ir Ukininko) redakcijā siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Hrn. Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpreussen).

Turiny: Pradedant naujas metus Red. — Ruoziai iš Lietuvos gyvenimo. Nenuorama. — Apie Niamuno troptininkus R. L. — Mautiems. V. — Jau žvaigždė vilties žibėti nustoja. Vainužis. — Gromatos iš svetur. — Maskolija ant dviejų gadynių ežės. — Tėvynės varpai. — Dar keli žodžiai prie senojo klausymo. R. U. — Mūsų poezija. Bendr. — Iš Lietuvos: Iš Kauno gub. N. — Gromatnyčia. — Atskaita. — Adrisas.

Atsakę redaktorius Jurgis Lapinas, Aleknaičiuose prie Pakrokių. — Spausdinta pas Otto v. Manderodę, Tiltėje.